

MANIFEST

FORUM

DARCZYŃCÓW

O DOBRYM

PRAWIE

DLA FUNDACJI

Dopominamy się o:

- > Dobre prawo dla fundacji i szerzej – organizacji społecznych, skonstruowane z wykorzystaniem zasady pomocniczości i zaufania do obywateli;
- > Regulacje wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego i filantropii;
- > Usunięcie barier biurokratycznych.

Potrzebujemy realnego dialogu obywatelskiego, w którym głos organizacji w sprawach publicznych byłby wysłuchany i uwzględniony.

Poniższy apel kierujemy do polityków z wszystkich partii, z oczekiwaniem, że zawarte w nim postulaty znajdą odzwierciedlenie w programach wyborczych, a następnie działaniach tych, którzy zwyciężą w wyborach.

Reakcja społeczna na pandemię i wojnę w Ukrainie jasno pokazała, że w społeczeństwie polskim jest gotowość do pomagania i angażowania się. Ostatnie kryzysy dowiodły, jak niezbędne są organizacje społeczne i ludzie, którzy w nich działają. Zarówno po wybuchu pandemii COVID-19, jak i po przybyciu do Polski milionów uchodźców i uchodźców z Ukrainy, to organizacje społeczne jako pierwsze zorganizowały pomoc, niejednokrotnie wyręczając instytucje publiczne. Oferowały wsparcie, nie zważając na koszty, a zazwyczaj mogły liczyć tylko na własne zasoby, na darczyńców i na wolontariuszy.

To ogromny potencjał, dzięki któremu możemy wspólnie łatwiej stawić czoła kolejnym kryzysom, ale też codziennym wyzwaniom społecznym. Organizacje zaspokajają potrzeby społeczne, których nie są w stanie spełnić państwo i rynek, są też reprezentacją interesów obywateli, szczególnie tych, których głos nie jest słyszalny.

Prawo powinno ułatwiać obywatelom i obywatelkom angażowanie się w działania na rzecz dobra wspólnego. Niestety obecnie, bez potrzeby, komplikuje takie działania lub wręcz do nich zniechęca.

W gronie przedstawicieli kilkudziesięciu fundacji, w czasie trwających dwa lata regularnych seminariów i warsztatów, wypracowaliśmy **postulaty dotyczące tego, jaki powinien być kierunek zmian prawa dla fundacji i szerzej działalności społecznej**. Przedstawiamy je poniżej, a bardziej szczegółowo opisujemy w dokumencie uzupełniającym „Dobre prawo dla fundacji – rekomendacje możliwych kierunków rozwoju regulacji prawnych dotyczących fundacji”. Nasze propozycje są próbą zmierzenia się z wyzwaniami, których doświadcza cały trzeci sektor, nie tylko fundacje. Z tego względu część naszych postulatów ujmujemy ogólniej i używamy zwrotu „organizacje społeczne”.

Prawo obywateli do zakładania oraz wspierania fundacji i stowarzyszeń zagwarantowane jest w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jako jedna z fundamentalnych zasad konstytucyjnych. To ważny obszar wolności obywatelskiej, w którym obywatele mogą realizować działania na rzecz innych, współpracować ze sobą, jak również wyrażać swoje przekonania i wartości. Mogą być społecznikami, wolontariuszami czy darczyńcami. Ta wolność to wielkie osiągnięcie okresu przemian roku 1989 i przywilej osób, które żyją w demokratycznym państwie. Przepisy nie powinny utrudniać obywatelom korzystania z tej wolności. Dlatego tak **ważne jest stworzenie odpowiednich warunków do tego, aby organizacje społeczne stabilnie działały i mogły się rozwijać**.

Niniejszy dokument zawiera postulaty środowiska fundacji ujęte w trzech obszarach ➤

1.

“Miejsce przy stole”, czyli uwzględnienie organizacji społecznych w procesie kształtowania polityk publicznych i stanowienia prawa.

Organizacje, dzięki codziennej, bezpośredniej pracy z ludźmi, z pierwszej ręki czerpią wiedzę o tym, co danej grupie społecznej jest potrzebne, jakie ma problemy i które rozwiązania działają, a które nie. Niestety wpływ organizacji na polityki publiczne i rozwiązania systemowe dotyczące ważnych kwestii społecznych, takich jak system edukacji, ochrona zdrowia czy pomoc osobom z niepełnosprawnościami, jest minimalny. Traci na tym całe społeczeństwo, ponieważ powstające w ten sposób regulacje i działania często nie mają wiele wspólnego z realnymi potrzebami Polek i Polaków. W rezultacie okazują się nieskuteczne. By to zmienić, postulujemy >

Zapewnienie organizacjom możliwości udziału w konsultacjach publicznych i społecznych, zgodnie z zasadami zawartymi w kanonie ich prowadzenia ;

> Wprowadzenie skutecznych mechanizmów dialogu obywatelskiego, między innymi poprzez stworzenie zespołów dialogu w parlamencie (podkomisje i zespoły sejmowe) oraz w strukturze rządowej (rady, komitety). Zespoły składające się z przedstawicieli organizacji powinny obejmować osoby wybrane przez sam sektor w transparentnych procedurach, a ich głos powinien być brany pod uwagę w prowadzonej debacie;

> Zapewnienie organizacjom wpływu na kształtowanie polityk publicznych oraz regulacji prawnych w dziedzinach, którymi się zajmują (np. system edukacji lub opieki zdrowotnej);

> Uwzględnienie roli organizacji społecznych w realizacji wszystkich polityk publicznych;

> Zagwarantowanie różnorodnym organizacjom możliwości prezentowania informacji o swoich działaniach w mediach publicznych;

> Opracowanie, z udziałem przedstawicieli sektora pozarządowego, materiałów nauczania służących edukacji obywatelskiej, zachęcających do działalności społecznicowskiej i filantropijnej oraz włączania się w inicjatywy organizacji społecznych. Niezbędne jest także wprowadzenie tych zagadnień do podstawy programowej obowiązującej w systemie edukacji publicznej;

> Uwzględnienie konkretnych rozwiązań mających wzmocnić społeczeństwo obywatelskie w programach partii politycznych i propozycjach wyborczych.

2.

Zniesienie nadmiernych utrudnień biurokratycznych w działalności organizacji. Budowanie zaufania do organizacji

Przepisy dotyczące organizacji społecznych są skomplikowane, niejasne i często podlegają interpretacji uznaniowej. Wymogi sprawozdawcze oraz skala kontroli i nadzoru znacząco wykraczają poza obowiązki innych podmiotów, np. przedsiębiorstw czy partii politycznych.

Ta sytuacja może hamować działania społeczne.

Prawo powinno ułatwiać aktywność obywatelską i tworzyć przyjazne warunki, które zachęcają do podejmowania ról społeczników, wolontariuszy czy darczyńców.

Aby to było możliwe, postulujemy >

- Wprowadzenie do obowiązujących regulacji prawnych zasady zaufania do obywateli oraz domniemania uczciwości w praktyce prawnej stosowanej przez administrację w stosunku do organizacji;
- Uproszczenie systemu kontroli i nadzoru nad organizacjami oraz doprecyzowanie zasad jego funkcjonowania. Obecnie fundacje są nadzorowane przez kilka instytucji publicznych, które swoimi kontrolami mogą w praktyce sparaliżować działanie organizacji;
- Ustalenie zasady, że wszelkie nowe obowiązki powinny być kształtowane w dialogu z sektorem obywatelskim, z wykorzystaniem analizy skutków regulacji;
- Racjonalne ograniczenie zakresu informacji wymaganych w sprawozdaniach merytorycznych (zatrzymanie tendencji polegającej na dodawaniu nowych pytań);
- Zapewnienie organizacjom w postępowaniach wyjaśniających prawa odwołania się do niezależnego organu lub do sądu.

3.

Finansowanie działań społecznych i wspieranie rozwoju filantropii

Działalność organizacji społecznych kosztuje tak jak każda inna działalność np. instytucji publicznych. Tylko dzięki odpowiednim zasobom finansowym organizacje mogą szybko reagować na zmieniającą się sytuację, prowadzić skuteczne działania na szeroką skalę i budować stabilne zespoły pracowników.

Postulujemy >

- > Zapewnienie w budżecie państwa środków na działalność organizacji społecznych;
- > Umożliwienie organizacjom społecznym równego i sprawiedliwego dostępu do środków publicznych poprzez przyznawanie tych środków pod silną kontrolą społeczną;
- > Wprowadzenie dodatkowych mechanizmów podatkowych zachęcających do filantropii indywidualnej oraz korporacyjnej;
- > Wprowadzenie dodatkowych zachęt do darowizn o znacznej wartości (np. powyżej 1 miliona zł) oraz dokonywanych w sytuacjach kryzysowych (podobnie do rozwiązań podatkowych przyjętych w związku pandemią i wojną w Ukrainie);
- > Ułatwienie międzynarodowego przepływu darowizn na cele społeczne ponad granicami, przede wszystkim w Unii Europejskiej. Jest to zgodne z zasadą swobodnego przepływu kapitału, jednej z fundamentalnych zasad UE. Międzynarodowa współpraca jest konieczna, aby sprostać globalnym wyzwaniom. ○

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Warszawa, maj 2023 r.

Forum Darczyńców w Polsce
Mokotowska 65/7
00-533 Warszawa
KRS: 0000217821

Projekt graficzny i skład tekstu:
Tomasz Hryciuk
[behance.net/tomasz_hryciuk](https://www.behance.net/tomasz_hryciuk)